

przewodnik-celownik
trafiaj bezbłędnie

Rzym

atlas miasta
w środku!

ERGO
HESTIA

 Bezdroża

Ubezpieczenie
w podróży

Autorka przewodnika: Agnieszka Masternak

Dziękujemy również autorkom, których teksty wykorzystano podczas opracowania przewodnika – Magdalenie Kubas, Agnieszce Liszce i Marii Lasce.

Aktualizacja: Agnieszka Masternak

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Redakcja i korekta wydania: Gabriela Turzańska, Maciej Żemojtel

Zdjęcie na okładce:

fot. Bartek Cieniawa

Opracowanie kartograficzne: Grzegorz Marchut, Maciej Drzniewicz,
Szymon Markowicz

Źródło pochodzenia danych kartograficznych:

OSM (<http://www.openstreetmap.org>)

Koncepcja graficzna serii: Panczakiewicz Art Design, Paweł Panczakiewicz

Projekt okładki i strony tytułowej: MAZAKI STUDIO Konrad Rządowski

Skład: Krzysztof Hosaja

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autorzy oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorzy oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bercz3>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie III

ISBN: 978-83-246-8583-7

Copyright © Helion, 2014

- Kup książkę
- Poleć książkę
- Oceń książkę
- Księgarnia internetowa
- Lubię to!
Nasza społeczność

SPIS TREŚCI

przewodnik-celownik
trafiasz**bezbłędnie**

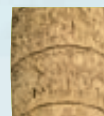
4

Indeks atrakcji turystycznych

13

Atlas Rzymu

41

Historia Rzymu

51

Atrakcje Rzymu

193

Informacje praktyczne

Kup książkę

Poleć książkę

momentem było zniszczenie w 146 r. p.n.e. Kartaginy. Niedługo po tym została podbita Grecja i Korynt. W 121 r. p.n.e. ekspansja Rzymu skierowana została się na południową Galię, a następnie Cylię w Azji Mniejszej i Cyrenajkę w Afryce.

Koniec Republiki, pierwszy triumwirat i Juliusz Cezar

W I w. p.n.e. coraz częściej korzystano z instytucji dyktatury. Początkowo dyktator mianowany był jedynie na sześć miesięcy, jednak w 82 r. p.n.e. Sulla został dyktatorem na czas nieograniczony, podobnie stało się w przypadku Juliusza Cezara w 49 r. p.n.e. Doszło do tego po śmierci Sulli, kiedy kraj prowadził liczne wojny (w Hiszpanii i w Syrii), poza tym wybuchło powstanie niewolników pod wodzą Spartakusa (73 r. p.n.e.). Władzę przejął Pompejusz, któremu udało się zdobyć Syrię. Zbyt słaby, by rządzić samodzielnie, uformował wraz z Krassusem i Juliuszem Cezarem w 60 r. p.n.e. tzw. pierwszy triumwirat (rządy trzech).

Po śmierci Krassusa zaczęła się walka o władzę między Pompejuszem a Cezarem, który mimo zakazu wkroczył w 50 r. p.n.e. przez rzekę Rubikon do sprzyjającej Pompejuszowi Italii, wypowiadając słynne zdanie „kości zostały rzucone”. Wojna zakończyła się w 48 r. p.n.e. zwycięstwem Cezara i przejściem przez niego całej władzy.

Cezar był znakomitym strategiem wojennym, zreformował również kalendarz, dzieląc rok na 12 miesięcy. Podczas tzw. id marcowych, 18 marca 44 r. p.n.e., padł jednak ofiarą spisku pod wodzą senatorów Marka Brutusa i Gajusza Kasjusza, którzy obawiali się upadku Republiki. Śmierć Cezara nie doprowadziła jednak do przywrócenia dawnej struktury władzy.

Początki cesarstwa – pryncypat

Zapoczątkowane przez Cezara jedynowładztwo było kontynuowane przez jego adoptowanego syna i następcę Oktawiana Augusta. Zmieniły się tylko instytucje, przy pomocy których sprawowano władzę. Początkowo Oktawian August zawarł tzw. drugi triumwirat – układ z Antoniuszem i Lepidusem, mający na celu przejście władzy nad państwem. Później, po rozpadzie triumwiratu i pokonaniu Antoniusza pod Akcjum, Oktawian przyjął tytuł pierwszego senatora

Republiki (*princeps senatus*), od którego pochodzi nazwa pryncypat. Za czasów Oktawiana Augusta granice państwa rozszerzyły się, przesuając się nad Ren i Dunaj w Europie, Eufrat w Azji i pustynie w Afryce. Największy obszar cesarstwa rzymskie osiągnęło za panowania Trajana, w początkach II w. n.e. Niestety z czasem, mimo osiągniętej potęgi, imperium zaczęło upadać. Wraz ze śmiercią Marka Aureliusza pogłębiał się kryzys gospodarczy i polityczny.

Dominat i podział cesarstwa rzymskiego na wschodnie i zachodnie

Reorganizacja cesarstwa dokonała się za cesarza Dioklecjana (284–305), który w 284 r. zmienił ustrój z pryncypatu na dominat. System ten oddawał całkowitą władzę cesarzowi.

Fori Imperiali. W tle Ołtarz Ojczyzny.

foto: Bartek Ciesiawa

13

Basilica di San Pietro

(Bazylika św. Piotra)

13

Piazza San Pietro

linia A, stacja Ottaviano

23, 32, 81, 271, 590,
przystanek Risorgimento;
34, 46, 64, 98, 571, 881, 916,
982, przystanek Cavalleggeri-
San Pietro

19, przystanek
Risorgimento-San Pietro

X–III codz. 7.00–18.30,
IV–IX codz. 7.00–19.00,
w śr. od 13.00 –

jeśli audyencje papieskie
odbywają się na placu,
kopuła zamkn. godzinę
wcześniej w przypadku
wjazdu i dwie godziny
wcześniej w przypadku
wejścia; zwiedzanie tylko
w odpowiednim stroju
(przykryte ramiona i kolana)

+39 06 69881662
(informacja),
+39 06 69885863
(faks; rezerwacja audyencji)

www.vatican.va

wstęp wolny; kopuła:
wejście 5 EUR, wjazd 7 EUR
TAK (windy po prawej
stronie bazyliki)

Audyencje papieskie:

Audyencje mają miejsce
w środy o 10.30, zimą w sali
audyencyjnej Pawła VI, latem
na placu św. Piotra. By mieć
pewność dostania się na
audyencję (i często lepsze
miejsce) można zarezerwować
wejściówki w Prefekturze
Apostolskiej, przeważnie
wystarczy jednak odebrać
je od Gwardii Watykańskiej
30 min wcześniej. Wejściówki
są bezpłatne. W niedzielę
o godz. 12.00 papież odmawia
Anioł Pański z okna Pałacu
Apostolskiego.

W miejscu męczeńskiej śmierci św. Piotra w 67 r. nawrócony cesarz Konstantyn kazał wznieść kościół. Dawniej mieścił się tutaj cyrk Kaliguli, gdzie poniosło śmierć wielu chrześcijan. Obecny budynek, który powstawał od początku XVI w. na życzenie papieża Juliusza II, wg projektu Bramante, jest dziełem wielu artystów – pracowali tu m. in. Bramante, Rafael, Sangallo, a od 1546 r. Michał Anioł i Bernini. Za datę rozpoczęcia budowy bazyliki w jej obecnym kształcie uważa się rok 1506, kiedy to papież Juliusz II powierzył prace Donato Bramantemu. Ogromna kopuła bazyliki zaprojektowana została przez samego Michała Anioła. Fasadę wykonał Carlo Maderno, który przekształcił również plan bazyliki z krzyża greckiego na łaciński. Bazylika została konsekrowana w 1626 r.

Obecnie jest to największy kościół chrześcijański na świecie (większa jest tylko bazylika Matki Boskiej Królowej Pokoju w Jamusukro). Długość dłuższego ramienia krzyża bazyliki wynosi 210 m, a wysokość kopuły 136 m. Na fasadzie znajdują się rzeźby Berniniego (Chrystus oraz apostołowie), a po dwóch stronach podwyższenia schodów – święci: Piotr (z kluczami) i Paweł (z mieczem). Wejście do bazyliki poprzedza portyk Maderny. Bazylika posiada pięć bram: z prawej strony to Brama Święta (otwierana jedynie podczas celebracji roku jubileuszowego), upamiętnia ona słowa Chrystusa: „Ja jestem Bramą, kto przeze mnie przejdzie, będzie zbawiony”, następnie Brama Sakramentów (XX w.), środkowa, renesansowa Brama Filarete, Brama Dobra i Zła (XX w.). Ostatnia to Brama Śmierci dedykowana papieżowi Janowi XXIII.

Wnętrze bazyliki jest niezwykle harmonijne, ale zwiedzających je po raz pierwszy może przytłoczyć ogrom miejsca. Na szczegółowe obejrzenie wszystkich skarbów we wnętrzu kościoła należy poświęcić sporo czasu. Na pewno nie można pominąć Piety Michała Anioła. Znajduje się ona zaraz po prawej stronie, przy wejściu do bazyliki. Następnie należy zajrzeć do kaplicy Świętego Krzyża i kaplicy Najświętszego Sakramentu, gdzie znajduje się jedyne w bazylice malowidło ściennie (Święta Trójca). Prawą nawą z łatwością dotrzeć można do ołtarza głównego, pod którym znajduje się grób św. Piotra. Nad nim rozpościera się przepiękny baldach z brązu wykonany przez młodego Berniniego. Nad grobem świętego znajduje się ołtarz główny, przy którym msze święte może odprawiać tylko papież bądź osoby przez niego wskazane. Msze odprawiane są też w kaplicach bocznych bazyliki.

Zatrzymawszy się przed ołtarzem, warto spojrzeć w górę, by podziwiać kopułę bazyliki w całym jej przepychu. Ogromna konstrukcja

fot. Bartek Cieniawa

Basilica di San Pietro
Złoceno wnętrze kościoła.

fot. Bartek Cieniawa
fot. Bartek Cieniawa

Basilica di San Pietro
Pietà Michała Anioła to jedna
z najsłynniejszych rzeźb w historii.

Basilica di San Pietro

Rzeźby Berniniego wieńczące kolumnadę w pobliżu największej bazyliki Rzymu.

20

Campo dei Fiori

7 G4

46, 62, 64, 571, 916,
przystanek Corso Vittorio
Emanuele-Sant'Andrea
della Valle,
16, przystanki Cancelleria,
Monserrato-Piazza Farnese

8, przystanek Arenula/Cairoli

Campo dei Fiori to pełen życia plac, który znalazł się w tytule jednej z wierszy Miłosza. Niegdyś odbywały się tu publiczne egzekucje, turnieje i zgromadzenia, a od połowy XIX w. popularny targ. Nazwa Campo dei Fiori w dosłownym tłumaczeniu oznacza „plac kwiatowy”. Legenda głosi jednak, że wzięła się ona od kochanki Pompejusza, Florii, która tu niegdyś mieszkała. Inna wersja mówi, że w średniowieczu plac na pewien okres został zapomniany i zamienił się w pełną kwiatów łąkę. W XV w. plac został wybrukowany. Campo dei Fiori rozciąga się w miejscu, gdzie wznosiła się niegdyś świątynia Wenus, wchodząca w skład teatru Pompejusza z I w. p.n.e. (pierwszy murowany teatr w Rzymie), mogącego pomieścić ok. 18 tys. widzów. Ślady tej dawnej konstrukcji są jeszcze częściowo widoczne w kształcie zabudowań od strony Via di Grotta Pinta. Na środku placu znajduje się statua z brązu (XIX w.) upamiętniająca śmierć Giordana Bruna, który 17 lutego 1600 r. został tu spalony na stosie. Dominikanin i humanista został posądzony o herezję i skazany na śmierć, m.in. dlatego że głosił za Kopernikiem i Galileuszem, że Ziemia krąży wokół Słońca, a nie odwrotnie.

fol. Bartek Cieniawa

Capella Sistina
Figura św. Piotra.

Campo dei Fiori
Pomnik Giordana Bruna.

fol. Agnieszka Masternak
fol. Bartek Cieniawa

21

Capella Sistina (Kaplica Sykstyńska)

1 C3

Viale Vaticano

linia A,
stacje Ottaviano, Cipro
49, przystanek Viale
Vaticano-Musei Vaticani

19, przystanek Risorgimento

<http://mv.vatican.va>

tak jak Muzea Watykańskie:
pn-sb. 9.00-18.00
(ostatnie wejście 16.00),
ostatnia nd. miesiąca
9.00-14.00 (ostatnie
wejście 12.30)

N 16 EUR, U 8 EUR, wstęp
wolny w ostatnią nd.
miesiąca, wejście jedynie
razem z wizytą w Muzeach
Watykańskich

TAK (rampa)

Kaplica Sykstyńska, której budowę zakończono w 1480 r., upamiętnia w nazwie imię fundatora – papieża Sykstusa IV. Jej budowniczymi i architektami byli Giovannino de'Dolci oraz Baccio Pontelli. Kaplica ma wymiary biblijnej świątyni Salomona (13 × 40 × 21 m). Na prawej ścianie znajdują się freski przedstawiające sceny z życia Jezusa, na lewej – z życia Mojżesza. Powstały one w latach 1481-83, a ich autorami są najwięksi umybrjyscy i toskańscy malarze renesansu: Perugino, Pinturicchio, Botticelli, Signorelli i Ghirlandaio. Fresk na sklepieniu jest monumentalnym dziełem Michała Anioła malowanym w latach 1508-12. Przedstawia dzieje ludzkości widziane przez pryzmat religii, na czwartym obrazie widnieje słynne *Stworzenie Adama*.

Na ścianie ołtarzowej kaplicy można zobaczyć *Sąd Ostateczny* ukończony przez Michała Anioła ok. 1540 r. To niezwykle dzieło, w centrum którego znajduje się wizerunek Chrystusa z Matką u boku, oddaje niepokój bliższe nadchodzącej już epoce baroku. Zaskakuje symetria fresku, należy zwrócić też uwagę na ruch postaci w górę (zbawieni) i w dół (potępieni). Św. Bartłomiej trzyma w rękę własną skórę (zginął męczenną śmiercią obdarty ze skóry) – co ciekawe, jest to autoportret samego Michała Anioła.

Capella Sistina
Wejście do kaplicy znajduje się po prawej stronie bazyliki San Pietro.

51 Cimitero Acattolico

7 H6

Via Caio Cestio 6

linia B, stacja Piramide

<http://cemeteryrome.it>

pn.–sb. 9.00–17.00,
nd. i św. 9.00–13.00,
ostanie wejście 30 min
przed zamknięciem

wstęp wolny; sugerowany
datek cmentarz (3 EUR)

TAK

Niedaleko **118 piramidy Kajusza Cestiusza** znajduje się cmentarz – pierwszy, na którym chowani byli cudzoziemcy i przybysze, innej niż katolicka wiary (najczęściej protestanci). Do czasu ustanowienia cmentarza nie-katolicy w Rzymie byli chowani prawdopodobnie pod wzgórzem Pincio, tam gdzie grzebane były również kobiety lekkich obyczajów. Pogrzeb nie-katolika odbywał się nocą, zakazane też było umieszczanie na nagrobkach znaku krzyża. Na cmentarzu przy Via Caio Cestio spoczywają m.in. Shelley i Keats (ich groby są licznie odwiedzane przez turystów, zwłaszcza z Wielkiej Brytanii), a także wielu innych podróżników i „zwykłych” śmiertelników. Miejsce emanuje spokojem i jest bardzo sugestywne.

52 Circo Massimo (Circus Maximus)

7 15

Via del Circo Massimo

linia B, stacja Circo Massimo

Największy stadion starożytnego Rzymu wybudowany został w VII w. p.n.e. w dolinie pomiędzy Palatynem a Awentynem. Według legendy to właśnie w tym miejscu Rzymianie zorganizowali igrzyska dla Sabinów, a później uprowadzili ich kobiety (porwanie Sabinek). Ogromny obiekt był rezultatem rozbudowy: najpierw w II w. p.n.e., kiedy to drewniane konstrukcje zastąpiono kamiennymi, a następnie za czasów Cezara. Odbywały się tu m. in. wyścigi rydwanów. Kolory woźniców: biały, niebieski, zielony i czerwony oznaczały przynależność do konkretnych frakcji wspierających drużyny. Ostatnie zawody odbyły się tu w 549 r. n.e. Dziś po stadionie pozostał pusty plac porośnięty trawą.

53 Colonna Traiana (kolumna Trajana)

3 13

Foro di Traiano

linia B, stacja Colosseo

53, 85, 87, 117, 175, 186,
271, 571, 810, przystanek
Fori Imperiali–Campidoglio

Dominująca nad ruinami rzymskich forów kolumna uważana jest za jedną z najpiękniejszych na świecie. Postawiona została dla upamiętnienia zwycięstwa cesarza Trajana nad Dakami. Wygranie tamtych wojen w latach 101–103 i 107–108 uczyniło cesarstwo największym w całej dotychczasowej historii. Mierząca 40 m kolumna opleciona została spiralnym pasem pokrytym płaskorzeźbami oddającymi sceny podboju Dacji. Pierwotnie płaskorzeźby te były pokryte farbą w żywych kolorach. Wewnątrz kolumny znajdują się kręte schody prowadzące na jej szczyt, który zdobiła niegdyś figura cesarza zastąpiona w 1587 r. posągami św. Piotra dłuta Tomaso della Porta.

Colonna Traiana

Płaskorzeźby zdobiące kolumnę opowiadają dzieje podboju Dacji.

© Paula Stanley | Dreamstime.com

54

Colosseo

(Kolosseum)

8 J4

Via dei Fori Imperiali

linia B, stacja Colosseo

+39 06 39967700
(rezerwacja biletów)www.coopculture.it
(rezerwacja biletów)

16 II–15 III codz.
8.30–17.00, 16 III–ostatnia
sb. III codz. 8.30–17.30,
ostatnia nd. III–31 VIII
codz. 8.30–19.15, IX codz.
8.30–19.00, 1 X–ostatnia
sb. X codz. 8.30–18.30,
ostatnia nd. X–15 II
codz. 8.30–16.3; 1 I, 1 V,
25 XII zamkn.

N 12 EUR, U (obywatele UE
w wieku 18–25 l.) 7,50 EUR,
dzieci i młodzież do 18. r.
życia i seniorzy (pow. 65 l.)
wstęp wolny; bilet obejmuje
wejście na Palatyn i do
Kolosseum, jest ważny 2 dni,
rezerwacja 1,5 EUR

TAK

Budowę tego największego rzymskiego amfiteatru rozpoczął w 72 r. n.e. cesarz Wespazjan, założyciel dynastii Flawiuszy (stąd też Koloszeum bywa nazywane teatrem Flawiuszy). Nakazał on osuszyć sztuczne jezioro, stworzone na życzenie Nerona w okolicy **57 pałacu Domus Aurea**, i na jego miejscu wzniesić przybytek powszechnej rozrywki. Prace nad budowlą były kontynuowane przez kolejnych cesarzy, a ukończone zostały za panowania Domicyjana. Sądzi się powszechnie, że nazwa Koloszeum pochodzi od wielkości budowli, prawdopodobnie jednak nazwano je tak ze względu na stojący nieopodal znacznych rozmiarów posąg Nerona, który po samobójczej śmierci znenawidzonego cesarza został przez Flawiuszy przekształcony w posąg boga słońca.

Z zewnątrz Koloszeum prezentuje się nadzwyczaj imponująco: zbudowane jest z trzech poziomów arkad i ostatniego poziomu, w którym znajdują się otwory służące do mocowania płóciennego dachu mającego chronić widzów przed palącym słońcem, tzw. Velarium. Ocenia się, że amfiteatr mógł pomieścić ponad 50 tys. widzów, co więcej, dzięki licznym wyjściom, zwanym *vomitatori*, można go było bardzo szybko opróżnić. Podłoga wykonana była z drewna i przysypana piaskiem (łac. *arena* – piasek), w który mogła wsiąkać krew. Obecnie, gdy podłogi już nie ma, można podziwiać podziemne korytarze, którymi wyprowadzano zwierzęta oraz gladiatorów na arenę. Jak podają zapiski, ostatni spektakl odbył się w amfiteatrze w 523 r. Później budowla na wiele lat została pozostawiona sama sobie, aż w średniowieczu przeszła w ręce Kościoła.

Niestety forma Koloszeum ucierpiała na skutek pożarów i trzęsień ziemi. Fakt, że budowla nie pełniła już tak ważnej roli jak w starożytności, sprawił, że amfiteatr zaczęto wykorzystywać jako źródło materiałów do konstrukcji innych budynków (Bazyliki św. Piotra, Pałacu Weneckiego czy mostu Sykstusa). Dopiero w 1744 r. papież Benedykt XIV zakazał dalszej dewastacji zabytku, poświęcając go i nakazując utworzenie w nim stacji drogi krzyżowej. W środku budowli umieszczono też sporych rozmiarów krzyż. W ten sposób Benedykt XVI chciał oddać hołd męczennikom, którzy przelali swą krew na arenie amfiteatru (źródła historyczne nie potwierdzają, jakoby Koloszeum było miejscem celowej egzekucji chrześcijan).

Z Koloszeum związane jest powiedzenie-przepowiednia, której autorem jest św. Beda żyjący w VIII w. Powiedział on: „Quandiu stat Colysaeus stat Roma; quando cadet Colysaeus cadet Roma et mundus”, co oznacza: „Dopóki istnieje Koloszeum, trwać będzie Rzym, kiedy jednak runie Koloszeum, zginie też Rzym, a wraz z nim cały świat”.

© Pablo Debat | Fotolia.com

Colosseo

Potężne Koloszeum ma już prawie 2 tysiące lat.

© Pablo Debat | Fotolia.com

Colosseo

Wewnątrz amfiteatru

Kup książkę

104

Poleć książkę

Kup książkę

105

Poleć książkę

RZYM

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA
Helion SA

przewodnik-celownik
trafaj bezbłędnie

Przewodniki-Celowniki to nowatorskie publikacje turystyczne, opisujące najciekawsze miasta i regiony Europy. Ich wyróżnikiem są dokładne mapy oraz zwiewle, przygotowane w formie leksykonu i ilustrowane zdjęciami opisy atrakcji turystycznych. Nowe przewodniki dają swobodę podczas zwiedzania, wolność i niezależność podczas wycieczek i podróży. Pozwalają w prosty sposób odnajdywać w terenie interesujące miejsca i identyfikować obiekty. Mapa, tekst i zdjęcia uzupełniają się i tworzą wzajemnie powiązaną całość, która sprawi, że samodzielna wędrówka po mieście stanie się prawdziwą przyjemnością!

Rzym

Przewodnik-Celownik Rzym to:

- Atlas centrum miasta 1:12 500
- Alfabetyczny leksykon 143 największych atrakcji turystycznych
- Ponad 170 kolorowych fotografii
- Zwiewle informacje praktyczne
- Przejrzysty system odsyłaczy

... a wszystko po to, by w nieskrępowany sposób cieszyć się Rzymem, bezbłędnie trafiać do wybranych przez siebie celów, ułożyć własny plan zwiedzania, poznać i zobaczyć największe atrakcje miasta.

(Nr katalogowy: 16066)

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
• <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróźniczy:
• <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl,
<http://bezdroza.pl>

ISBN 978-83-246-8583-7

9 788324 685837 >

Cena 32,90 zł